

KOREJSKI RAT (1950. – 1953.): SUKOB S DUGOROČNIM POSLJEDICAMA

Emir Šabanić*

UDK: 94(73:519)“1950/1953”
355.01(73:519)“1950/1953”
355.48(73:519)“1950/1953”

Stručni rad

Primljeno: 28. VIII. 2014.

Prihvaćeno: 21. XI. 2014.

SAŽETAK

Sukob, razlike i tenzije između Demokratske Narodne Republike Koreje i Republike Koreje potječu iz Korejskog rata. Autor će detaljno analizirati i utvrditi koji su faktori oblikovali trenutni izgled Korejskog poluotoka. U radu će se obratiti velika pozornost na sile koje su utjecale na Koreju i stvorile velike razlike između nekada jednog naroda, kao i na posljedice koje je Korejski rat ostavio na Koreju i regiju, a posebno ćemo obratiti pozornost na utjecaj hladnog rata.

Ključne riječi: komunizam, Trumanova doktrina, Demokratska Narodna Republika Koreja, Republika Koreja, Drugi svjetski rat, 38. paralela.

UVOD

Korejski rat počeo je 25. lipnja 1950. napadom Sjeverne Koreje (Demokratska Narodna Republika Koreja) na Južnu Koreju (Republika Koreja). Prije izbijanja sukoba, pred kraj Drugog svjetskog rata, Korejski poluotok je po 38. paraleli bio podijeljen na dva dijela. Sjeverni dio poluotoka pripao je komunističkom bloku, dok je južni pripao SAD-u i njenim saveznicima. Rat je vođen između SAD-a i UN-a protiv Kine i Sjeverne Koreje potpomognute SSSR-om. Sovjetske i američke trupe nisu se izravno sukobile, iako je SSSR imao velik broj vojnika u DNR Koreji kao logističku potporu sjevernokorejskoj vojsci.

Korejski rat se ocjenjuje kao jedan od prvih pokazatelja početka hladnog rata i načina na koji će biti vođen. Razlozi izbijanja konflikta, koji je i dalje prisutan na Korejskom poluotoku, ideološki su, politički, geopolitički i ekonomski.

---

* Emir Šabanić (emirsabanic@hotmail.com) je magistar politologije iz Sarajeva, Bosna i Hercegovina.

Prije izbivanja Drugog svjetskog rata, na globalnoj sceni postojalo je više moćnih država koje su si međusobno davale određeni balans. Pred sam kraj Drugog svjetskog rata, SAD i SSSR su prerasli u supersile, dok su se Velika Britanija, Francuska, Njemačka i Japan pokušavali oporaviti od sukoba. Glavni razlog izbivanja sukoba je ideološki utjecaj vanjskih sila na Korejski poluotok, gdje je jedan narod podijeljen postavljanjem ideološke barijere koja je i danas prisutna. Korejski rat je počeo u vakuumu moći i organizacije na međunarodnoj sceni, koji je nastao poslije Drugog svjetskog rata (Malkasian 2001).

Nakon neuspjelog djelovanja i raspada Lige naroda, međunarodna zajednica se poslije Drugog svjetskog rata tendenciozno nastojala profilirati putem međunarodne organizacije – Ujedinjenih naroda (UN). Primarna misija UN-a u početku je bila stabilizacija svijeta nakon rata – diplomatskim putem. Čak i prije izbivanja Korejskog rata, UN je sličnim putem pokušao riješiti pitanje Korejskog poluotoka, međutim, nailazio je na konstantno inzistiranje SSSR-a da cijeli Korejski poluotok treba pripasti njima.

Saveznici su se uključili u rješavanje ovog problema, ali vrlo oprezno, ne želeći izazvati novi rat ubrzo nakon disbalansa na geopolitičkoj i društvenoj sceni kojeg je iza sebe ostavio Drugi svjetski rat. Međutim, to je bilo nedovoljno; rat je izbio i tek nakon aktivnog uključivanja UN-a i SAD-a sjevernokorejska vojska je vraćena iza 38. paralele. Kina se uključuje u sukob na strani DNR Koreje i sukob dolazi u fazu apsolutnog zastoja u kojem nijedna strana nije bila nadmoćna. Poslije pregovora, 27. srpnja 1953. potpisan je sporazum o prekidu vatre. To je bilo kompromisno rješenje prema kojem je Koreja ostala podijeljena duž 38. paralele.

Prekid vatre je trebao biti edifikativan temelj na kojem bi se gradio trajni mir, ali do njega nikada nije došlo. Dvije su Koreje i danas pod sporazumom o prekidu vatre, kojeg je DNR Koreja opetovano kršila napadima na Republiku Koreju. Još postoje vrlo male šanse da će doći do sporazuma zbog velike razine samoizolacije Sjeverne Koreje (Halberstam 2007).

Korejom je sve do pred kraj Drugog svjetskog rata vladao Japan. Nakon podjele Korejskog poluotoka stvorene su dvije države, a njihove vlade nisu priznavale granice druge države. I danas obje Koreje idiografski funkcioniraju na tom principu podjele, normativno s ugrađenim jedinstvenim i zasebnim ideološkim, kulturološkim i moralnim osnovama društva.

Korejski rat ima tri osnovne značajke: građanski sukob koji je planirala i isprovocirala Sjeverna Koreja, vojni sukob DNR Koreje i Republike Koreje i neformalni sukob SAD-a i SSSR-a. Na početku, sukob je bio veoma dinamičan; ukoliko su novi elementi pristizali, utoliko se stanje na terenu mijenjalo. Potkraj rata to se pretvorilo u rovovsku borbu i obje strane su čekale rezultate pregovora.

Neki od značajnih čimbenika koji su doveli do rata jesu strukturalne razlike svjetskih lidera u to doba – Trumana, Staljina i Mao Zedonga. Njihovo djelovanje i ideološki principi kojima su se vodili bili su ekstremno suprotstavljeni, a utjecaj njihovih pojedinih odluka na strukturalne geopolitičke promjene najočitije se ogleda u kontinuiranom neiznalaženju kompromisnog rješenja. Staljinova smrt egzaktno je

primjer utjecaja na promjene koje su uslijedile, tj. potpisivanje sporazuma o prekidu vatre.

Podrobnija analiza vojnog stanja i društveno-povijesne situacije u državama prije izbijanja rata bit će dana u radu. Rad će se osvrnuti i na uzroke izbijanja Korejskog rata, njegove posljedice i trenutnu situaciju na Korejskom poluotoku.

1. POVIJEST

Kako bi se mogla uvidjeti prava slika stanja na Korejskom poluotoku, potrebno je osvrnuti se na povijest Koreje. Korejski poluotok je tijekom povijesti uglavnom bio pod prijetnjom kineske, japanske ili ruske invazije. Da bi se obranili, Korejci su uspostavljali bolje odnose s onom zemljom koja je bila u stanju pomoći im u obrani od aktualnih prijetnji. U slučaju prijetnje, npr., Japana, uspostavljali su bolje odnose s Kinom, i obrnuto. Zbog takve suradnje sa susjedima, Koreja se uglavnom uspijevala obraniti od napadača, a najveći izazov im je bila japanska imperijalna ambicija. Koreja je bila važna Japanu zbog svog geografskog položaja koji je pružao povoljnije šanse za japansku invaziju na azijski kontinent (Appleman 1992).

U 1. stoljeću Koreja je pala pod utjecaj Kine, a njihov egalitaran odnos se zadržao sve do danas. Kineski utjecaj na Koreju trajao je sve do prvog kinesko-japanskog rata (1894. – 1895.), kad kineska dominacija prestaje i Japan uspostavlja svoj patronat. Dolaskom Japana akumulira se i Rusija, što rezultira rusko-japanskim ratom (1904. – 1905.) u kojemu su Rusi poraženi i Japan dolazi do apsolutne dominacije. Iskoristivši trenutak u kojemu je porazio suparnike, Japan je 1910. anektirao Koreju kao svoju koloniju (Appleman 1992).

Koreja je pod japanskom vladavinom imala status industrijske kolonije. Naime, tijekom tog perioda korejski narod je gubio svoj identitet bježeći u Kinu i prihvaćajući njihove običaje, ali i podvrgavajući se japanskom društveno-ideološkom utjecaju. Kako je vrijeme odmicalo, Japan je sve više nastojalo asimilirati Koreju, čime se stanje za korejski identitet pogoršavalo. Zabranjen je korejski jezik, a nameću se japanski običaji. Pred početak Drugog svjetskog rata Japan uvodi zakon prema kojem se u Koreji smiju koristiti isključivo japanska imena. U konačnici, 1942. Koreja postaje sastavni dio Japana (Appleman 1992).

Korejsko pitanje se ponovno aktualizira 1943., kada su šanse saveznika za pobjedu bile daleko realnije. Na konferenciji u Kairu iste godine, saveznici su odlučili da će se taj problem riješiti poslije poraza Japana i da će korejski narod dobiti sva demokratska prava da razvije punu neovisnost. Staljin inzistira na tome da SSSR dobije nadmoćnu poziciju i luku s izlazom na Japansko more kako bi se osigurao protiv budućih japanskih ambicija (Malkasian 2001). Zbog konstantnog pritiska i straha od invazije, Korejci su razvili jak animozitet prema stranim silama, a dolaskom SSSR-a i SAD-a njihove strukturalne ambicije postajale su žustrije, što će stvoriti povoljnu atmosferu za civilne sukobe koji će u finalu prethoditi Korejskom ratu.

Japan je kapitulirao 2. rujna 1945., a i prije toga je između SAD-a i SSSR-a počela borba za prevlast nad Korejskim poluotokom. Do diplomatskog rješenja bilo je teško doći jer nakon poraza Njemačke dvije sile nisu imale unitarni cilj. Po okončanju Drugog svjetskog rata, tenzije između SAD-a i SSSR-a su postale pretencioznije. Dva dana nakon što je 6. kolovoza 1945. bačena atomska bomba na Hirošimu, Staljin objavljuje rat Japanu. Taj potez nije imao strukturalnu jačinu jer je Japan već bio poražen. Ruska akumulacija je bila potaknuta paranojom i strahom od dolaska američke vojske na granicu u trenutku oslobađanja Korejskog poluotoka od Japana. Invazijom na Korejski poluotok Staljin je nastojao stvoriti međuzonu između SSSR-a i zapadnih demokracija, kao što je i u Europi već stvorio nekoliko satelitskih država koje su štatile granice SSSR-a (Varhola 2000).

Nakon ulaska američkih trupa Korejski poluotok se dijeli na dva dijela: Pyongyang postaje glavni grad DNR Koreje, a Seul postaje glavni grad Republike Koreje. DNR Koreji je pripala većina industrije, dok je Seul bio najmnogoljudniji grad. Podjela Korejskog poluotoka rezultirala je ekonomskim, ideološkim i političkim posljedicama po korejski narod. Vlade su uspostavljene u obje države. U Južnoj Koreji izbori su održani 10. svibnja 1948. i pobijedio je Syngman Rhee, dok su u DNR Koreji izbori održani pod nadzorom SSSR-a 25. kolovoza 1948. i pobijedio je Kim Il Sung (Malkasian 2001). Prije izbijanja rata, Korejski poluotok je već imao jasno definirane granice podjele.

Povijesna pozadina Korejskog poluotoka je od izuzetnog značaja kako bi se uvidjelo kakva je situacija bila prije rata i koji su činioци u korejskoj povijesti doveli do sukoba.

2. GEOPOLITIČKA SITUACIJA PRIJE IZBIJANJA KOREJSKOG RATA

Drugi svjetski rat bio je sukob golemih razmjera koji je pred kraj rezultirao nastajanjem supersila – SAD-a i SSSR-a, koje su po vojnoj moći bile iznad ostalih država. Pregled stanja u međunarodnoj zajednici prije izbijanja rata od izuzetnog je značaja da bi se vidjelo zašto je izbio rat i ima li i danas nekih pitanja koja vuku korijene iz tog doba.

Do izbijanja Drugog svjetskog rata dvije supersile imaju potpuno različitu kulturu, ideologiju i politički sistem. Nacistička Njemačka je bila jedini razlog koji ih je natjerao na suradnju od 1941. do 1945., nakon toga više nije bilo dodirnih točaka. Razlike između SAD-a i SSSR-a sežu još i prije Drugog svjetskog rata: u Prvom svjetskom ratu SAD je imao problem s naglim porastom pristalica komunizma. Američka strategija u suzbijanju širenja novog nedemokratskog političkog pokreta bila je ekstremna, pripadnici komunističkog pokreta su zatvarani, a neki su bili i deportirani. Na čelu ovog projekta bio je Edgar Hoover, dugogodišnji direktor FBI-ja (Weiner 2012).

Netrpeljivost američkog javnog mnijenja prema komunistima bila je velika i u Drugom svjetskom ratu nije nestala, nego je nacistička Njemačka dobila prednost naspram komunista. Nije samo SAD imao problema s najezdom boljševičke ideolo-

gije, i europske demokracije, npr., Francuska i Velika Britanija, a potom i Italija pod Mussolinijem, imale su problema s komunistima. Odnos SSSR-a i zapadnih zemalja nikada se nije popravio. Povlačenjem iz Prvog svjetskog rata i poslije gubljenjem teritorija u zamjenu za mir samo su se udaljavali od zapada (Stone 2012). Pred početak Drugog svjetskog rata sklopljen je sporazum Molotov–Ribbentrop, koji je zapadne zemlje ostavio da se same suočavaju s prijetnjom nacističke Njemačke. Drugi svjetski rat je iza sebe ostavio kaotično stanje na međunarodnoj sceni. Osiguravanje efektivnije i stabilnije međunarodne zajednice trebalo je ići preko UN-a.

UN je osnovan 1945., ali je situacija na Korejskom poluotoku već postala komplikirana. Koreja je geografski bila u nezavidnom položaju; s jedne strane komunistički SSSR i Kina (koja je u građanskom ratu komunista i nacionalista), s druge strane vječita prijetnja Japan i SAD koji svakim danom povećava svoj utjecaj. Pitanje Koreje trebao je rješavati UN nakon pada Japana. Prema utopijskom dogovoru velikih sila, Koreja je trebala samostalno birati svoj put. Kako se Drugi svjetski rat približavao kraju, tako je počelo dijeljenje utjecajnih zona – SAD je bio spreman, što će se vidjeti iz njegova ponašanja, prepustiti UN-u korejsko pitanje, dok je SSSR imao druge planove koji su bili rezultat paranoičnog ponašanja.

Nakon Drugog svjetskog rata u međunarodnoj zajednici nije postojao balans. Nekadašnje sile su se pokušavale oporaviti i u potpunosti su bile zamijenjene SAD-om i SSSR-om – balans je ovisio o njima, ali njihove su ideologije bile toliko suprotstavljene da su obje željele nadmoć. Nisu se mogle dogovoriti oko korejskog pitanja, a UN kao mlada međunarodna organizacija nije imao autoriteta ni sredstava da bi natjerao SAD i SSSR da poštuju i provode dogovore. U obje Koreje postojali su javni i utjecajni pokreti koji su se protivili bilo kakvom vanjskom utjecaju na korejsko pitanje, a to je SSSR-u potpuno odgovalalo (Varhola 2000).

Staljinova ideologija zasnivala se na zaštiti SSSR-a, a to je postigao okruživši se komunističkim zemljama, koje će potom zaustaviti širenje kapitalističke demokracije. Polarizacija svijeta poslije Drugog svjetskog rata bila je neizbježna jer nijedna od prijašnjih sila nije imala snage da prevagne ili stvori neki oblik stabilnosti u novonastaloj situaciji. Staljin je prije ulaska na Korejski poluotok imao veći strateški cilj – osigurati pobjedu komunista u Kini.

Kina je bila u građanskom ratu; s jedne strane su bili komunisti potpomognuti SSSR-om, a s druge strane nacionalisti potpomognuti SAD-om. Prije Korejskog rata, Kina je morala pasti u ruke komunista da bi se Staljinov plan za Koreju mogao ostvariti. Kina nije bila svjetska sila, ali njen utjecaj na Koreju i velika populacija davale su joj veliki strateški značaj (Ohn Chang-Il 2010).

I pored kaotičnosti na svjetskoj sceni, koja je išla u korist DNR Koreje i SSSR-a, neke stvari su morale doći na svoje mjesto da bi došlo do Korejskog rata.

3. ULOGA SSSR-a

Čak i prije Prvog svjetskog rata komunistički pokret na čelu sa SSSR-om i zapadne zemlje nisu imali dobre odnose. Komunistički pokret na čelu s Lenjinom zahvatio je Rusiju pred kraj Prvog svjetskog rata (Strachan 2003). To je dovelo do sloma države, pada monarhije i uspostave komunističkog društvenog poretka. Kako bi osigurali svoje ovlasti i smirili socijalno stanje, komunisti povlače SSSR iz Prvog svjetskog rata ostavljajući zapadne zemlje da se prvi put same suoče s Njemačkom. Komunisti potpuno mijenjaju smjer unutarnje i vanjske politike, ali njihove vođe imaju sva prava kao i car, osim titule, dok u vanjskoj politici postaju puno izoliraniji od carske Rusije.

Veliki utjecaj na samoizolaciju SSSR-a imao je Staljinov način vladanja. Ovakvo ponašanje i razvoj događaja postavili su temelje za loše odnose između SSSR-a i SAD-a i to se do Korejskog rata to neće promijeniti. Pred početak Drugog svjetskog rata nacistička Njemačka i SSSR potpisuju sporazum o nenapadanju i suradnji. To je bio težak udarac za saveznike jer su nacisti sada imali slobodne ruke da svu svoju vojnu moć usmjere k njima (Hitler ne bi napao Francusku da prije toga nije osigurao istočnu stranu). U javnom mnijenju saveznika ovo je bila repriza Prvog svjetskog rata kad ih je SSSR ostavio da sami brane svijet, a u SAD-u je to imalo još veći učinak jer su još jednom morali pomoći Europljanima nakon što ih je SSSR napustio. Dobar odnos Njemačke i SSSR-a nije dugo trajao, 1941. Njemačka je napala SSSR i tako su komunisti bili primorani uključiti se u rat, i samo zahvaljujući pomoći SAD-a i Ujedinjenog Kraljevstva uspjeli su preživjeti početni udar Nijemaca. Uvijek će ostati pitanje bi li Staljin prekršio sporazum Molotov–Ribbentrop da su saveznici bili blizu gubitku rata (uzmemo li u obzir Staljinovo ponašanje i odnos prema saveznicima kada ih je Njemačka napala, može se s velikom sigurnošću zaključiti da bi saveznici bili prepušteni sami sebi). Uključivanje SSSR-a u rat samo je ubrzalo poraz Njemačke, ali kako se rat primicao kraju, tako su počeli izbijati prvi problemi. Podjela Njemačke i ostatka svijeta na utjecajne zone donijela je nove probleme. Naime, SSSR je u svom naletu došao do nekih teritorija koji su trebali pripasti saveznicima. Njemačka je na kraju podijeljena, a sličan princip će biti iskorišten i na Korejskom poluotoku (Ohn Chang-Il 2010).

Glavni cilj SSSR-a nakon rata je osiguravanje granica; uz pomoć istočnoeuropskih zemalja osigurali su jednu stranu, Koreja je bila sljedeća. Kao što je rečeno, SSSR poraženom Japanu objavljuje rat i ulazi u Koreju zaustavljajući se na 38. paraleli te odmah počinje pripreme za uspostavljanje komunističke države na Korejskom poluotoku (Ohn Chang-Il 2010). I prije zbivanja u Koreji, Staljin je dao do znanja da želi izlaz na more i da je jedino prihvatljivo rješenje cijela Koreja pod komunističkim režimom, ali za početak je podjela Koreje Staljinu bila prihvatljiva kako bi izbjegao direktan sukob s SAD-om ubrzo nakon rata, ali to nije bilo trajno rješenje za njega (Stueck 1995).

Sovjeti su brzim napredovanjem već 26. kolovoza 1945. došli do 38. paralele i tu su čekali Amerikance, cijeli sjever Koreje je već bio pod njihovom kontrolom. Staljin je

prihvatio podjelu Koreje radi bolje pozicije u pregovorima kada na red dođu europska pitanja. Za Staljina su Koreja i Kina bile usko povezani problemi jer ako komunisti u Kini ne pobijede, male su šanse da će zauzeti Koreju, a u slučaju da cijela Koreja padne pod SAD, komunisti u Kini imali bi puno teži posao. Uspostava DNR Koreje dešava se pod patronatom SSSR-a i za predsjednika je izabran sovjetski kandidat Kim Il Sung, komunist koji je imao dobre odnose sa Staljinom, a postoje dokazi da se borio na sovjetskoj strani u Drugom svjetskom ratu¹. Dobar odnos Kim Il Sunga sa Staljinom, i status heroja poslije rata, osigurao mu je veliku popularnost kada se vratio na Korejski poluotok. Koristeći retoriku i jaku propagandu, SSSR je odmah počeo pripremati teren za Korejski rat. Komunistički blok u ovom sukobu koristio je sve raspoložive metode da bi stanje u Republici Koreji ostalo nestabilno, pa su ubacivanje komunističkih špijuna, unošenje komunističkog propagandnog materijala i izazivanje socijalnih nemira bili česta pojava na jugu (Ohn Chang-II 2010). SSSR je uspio uspostaviti stabilnu i indoktriniranu vladu u DNR Koreji, koja je potpuno ovisila o njemu, dok je većina sukoba, nemira i tenzija prebačena u Republiku Koreju. Zbog svoje ambicije Staljin je odmah krenuo pripremati DNR Koreju. Otpočetak je bio otvoren prema sjevernokorejskoj vladi naglašavajući da im SSSR neće dati podršku dok uvjeti za vojne akcije ne prevagnu na njihovu stranu, tako da komunistička pobjeda ne dođe u pitanje. Dobar odnos Kim Il Sunga sa Staljinom i interesi SSSR-a u tom dijelu svijeta osigurali su Koreji punu podršku SSSR-a (logistiku, materijal, vojnu opremu, obuku trupa itd.). Staljin je, u svom stilu, iz Sjeverne Koreje protjerao sve nepodobne (Malkasian 2001).

Američka atomska bomba izazvala je još veću paranoju i ubrzala pripreme komunista na Korejskom poluotoku. Kim Il Sung je od dolaska u Koreju lobirao za to da se odmah napadne Južna Koreja, iako je to bilo nedopustivo dok se ne postignu sljedeći uvjeti:

1. pobjeda komunista u kineskom građanskom ratu,
2. povećanje socijalnih nemira u Južnoj Koreji, i
3. uspješno testiranje sovjetske atomske bombe.

Ako se ispune ta tri uvjeta, Staljin je bio spreman odobriti akciju (Ohn Chang-II 2010).

Kao što se može primijetiti, uloga Kremlja u Korejskom ratu je veoma značajna, komunisti su u DNR Koreji, a dijelom i u Južnoj Koreji, napravili ideološku, socijalnu i vojnu podlogu za početak rata. Rat je započeo 1950. i komunistički pristup ovom pitanju bio je u nekom osjećaju paranoje da ih svi žele napasti, a sve to dovelo ih je do ekstremnog pristupa ovom problemu.

¹ *Kim Il Sung: Condensed Biography* (2001) <http://www.korea-dpr.com/lib/4001.pdf>.

4. AMERIČKI ODNOS PREMA KOREJSKOM PITANJU

Predvodnik demokratskih principa i ideologije u Korejskom ratu bio je SAD. Još od Prvog svjetskog rata američko društvo bilo je izrazito antikomunistički nastrojeno. Američki patriotizam i nacionalni ponos usko je povezan s njihovim načinom života, tj. demokracijom i slobodom, tako da komunizam i kao manji pokret u njihovom društvu nije bio dobrodošao. Američki trijumf u Prvom svjetskom ratu dao im je još više autoriteta na međunarodnoj sceni, dok je sovjetsko povlačenje rezultiralo još većom netrpeljivošću prema komunistima. Američka javnost do Drugog svjetskog rata nije zaboravila što se desilo 1918. i koliko problema su im stvorili komunisti. Zbog njihovog povlačenja mnogo američkih života je izgubljeno. Američka percepcija sovjetske izdaje pred Drugi svjetski rat afirmirano se uvećavala jer je američka javnost svim silama nastojala izbjeći miješanje u europske probleme (Taylor 1961). Amerikanci su smatrali da se SSSR nikada ne bi uključio u rat, bar ne na savezničkoj strani, da ga Nijemci nisu napali. Nisu bili zadovoljni ni činjenicom da svaki put kad Europa ima problem, oni moraju biti uključeni u rješavanje istog.

Europske sile i SAD pokušali su uvesti stabilnost u međunarodnu zajednicu pomoću Lige naroda, čiji SSSR nije bio član. Povijesna je činjenica da je Liga naroda bila neuspješan projekt i da su joj ovlasti bile simbolične, ali ni pod tim uvjetima SSSR nije želio pristupiti. Odnos SAD-a i SSSR-a je s vremenom postajao sve zategnutiji.

Tijekom Drugog svjetskog rata postojala je određena doza nadmetanja među njima, SSSR je zahtijevao sve veću pomoć i tvrdio da je na njima breme kompletnog sukoba, što je kontradiktorno jer su se uključili u rat kasnije (na što su bili primorani), a pomoć su im slale zemlje koje su oni prethodno izdali (Taylor 1961).

Utrka za Berlin² aktualizira budući odnos SAD-a i SSSR-a. Pobjeda Amerike nad Japanom, i uspostavljanje baze na japanskom tlu, trebala je osigurati interese SAD-a.

Nakon izbora 1946. dolazi nova politička struja u SAD. Republikancima je pripao Predstavnički dom, a predsjednik je bio demokrat Harry Truman.³ Kao što je njegov prethodnik imao za neprijatelja Njemačku, i Trumanu je to isto bilo potrebno kako bi učvrstio svoju poziciju. Zbog toga se razvila tzv. Trumanova doktrina ili, točnije, sprečavanje širenja komunizma gdje god je to moguće, ne birajući adekvatan način. Truman je bio siguran da ima prednost nad SSSR-om pa njegov pristup korejskom pitanju nije bio toliko agresivan. SAD je imao malo vojnika u Koreji pred početak rata.

Prvi susret Trumana i Staljina bio je na Potsdamskoj konferenciji.⁴ Iz dostupnih transkripta Trumanovih razgovora vidljivo je da jedan o drugom nisu imali visoko

² Pod utrkom za Berlin podrazumijeva se natjecanje dva sovjetska maršala u tome tko će prvi ući u Berlin. Staljin je naredio da generali Žukov i Konjev što prije pokušaju doći do Berlina i da ga prvi zauzmu kako ne bi pao u ruke zapadnih saveznika. Ovim je stvorio rivalstvo između njih iako su se borili na istoj strani.

³ Cyclopaedia.net (pristupljeno 11. ožujka 2014).

⁴ U njemačkom gradu Potsdamu je od 17. srpnja do 2. kolovoza 1945. održana Potsdamska konferencija, konferencija državnih vodstava SSSR-a, Velike Britanije i SAD-a. Sovjetsku delegaciju vodio je J. Staljin, britansku W. Churchill i C. Attlee, a američku H. Truman.

mišljenje (Levering 2001). Za razliku od Trumanovog prethodnika, koji je surađivao sa Staljinom, u ovom odnosu je to bilo nemoguće.

Koreja će biti samo jedno u nizu pitanja oko kojih će se SAD i SSSR sukobiti tijekom hladnog rata. Američka ideja bila je jedinstvena država Koreja zasnovana na demokratskim principima, u počecima pod nadzorom UN-a, što je bilo ekstremno suprotstavljeno sovjetskim planovima. Dolaskom američkih trupa u Koreju, John R. Hodge je postavljen za guvernera Južne Koreje, dok je vlada SAD-a nastavila polagati sve nade u diplomatsko rješenje i prepuštanje sudbine Koreje UN-u (Stueck 1995).

UN je formiran 1945., a jedno od prvih pitanja koje je trebalo biti riješeno bila je Koreja. Američki Kongres i javnost bili su spremi Koreju prepustiti UN-u, ali je to na početku rada UN-a bilo neizvodivo jer UN nije imao međunarodni autoritet, a ni sredstva kojima bi države prisilio na ispunjenje odluka i rezolucija. Ponajprije se nije mogao osloniti na povijesni koncept jer je bio nova međunarodna organizacija u razvoju, dok je SSSR koristio sve moguće načine da opstruira i izbjegne suradnju s UN-om.

Uspješan napad atomskom bombom dao je veliko samopouzdanje SAD-u, ali je izazvao još veću paranoju SSSR-a i njegovu ekstremniju izolaciju. Američki utjecaj na međunarodnoj sceni još se više aktualizirao osnivanjem NATO-a, koji je proizvod Trumanove doktrine – sve zemlje koje su željele zaštititi se od komunizma bile su dobrodošle.⁵

Ti su događaji predstavljali direktan izazov SSSR-u, a njegova paranoja sve ga je više udaljavala od pregovaračkog stola (Stueck 1995). Do početka rata SAD nije odustajao od diplomatskih rješenja. Naime, guverner južnog dijela bezuspješno je pokušavao uspostaviti bolje odnose sa sjeverom jer je dodatni problem američkim trupama u Koreji bilo to što je poslije Drugog svjetskog rata Kongres smanjio vojni budžet, zbog čega je smanjen i broj vojnika (Malkasian 2001).

Najveći problem SAD-u predstavljat će nepripremljenost da se suoči s civilnim i vojnim izazovima u Koreji. SAD je imao nekoliko previda: fokusirali su se na europske probleme kao strateški bitne, a vojska nije bila obučena za borbe na azijskom tlu (Fehrenbach 1999). Kombinacija američkog blažeg pristupa korejskom pitanju, i njihova ambivalentnost povodom istog, dala je SSSR-u samopouzdanje da krene u akciju. Osnivanje NATO-a i bacanje atomske bombe stvorili su paranoju u SSSR-u i napravili protivnika koji je direktno doveo do Korejskog rata.

---

⁵ www.nato.int (9. prosinca 2008).

5. KINA KAO ODLUČUJUĆI FAKTOR U SUKOBU

Prijateljski odnosi Koreje i Kine, i međusobno povjerenje, sežu još i prije Korejskog rata. Poput Koreje, i Kina je imala problema s japanskim ambicijama širenja, a da bi se obranile, jedna zemlja je pomagala drugoj prema potrebama.

Kina i Japan su imali dugogodišnju tradiciju konflikata, a najznačajniji su prvi kinesko-japanski rat (1894. – 1895.), u kojem je Japan pobijedio i nanio veliku štetu kineskoj dinastiji, i drugi kinesko-japanski rat (1937. – 1945.) u kojem je Kina kao dio savezničkih snaga pobijedila, ali je nakon odlaska Japana u Kini ostalo stanje građanskog rata.⁶ Nakon japanskog poraza, Kina je uspjela vratiti svoje teritorije, ali je odmah utonula u građanski rat za vrijeme kojeg su SAD i SSSR tražili svoje partnere u tom sukobu. SAD je podržao kineski nacionalni pokret, dok je SSSR podržao komuniste predvođene Mao Zedongom. Građanski rat trajao je do 1949., komunisti su pobijedili, a kraj rata poklapa se s početkom Korejskog rata (Jian 1992).

Kineski komunisti nisu sudjelovali u pripremama za Korejski rat, ali će i dalje imati značajnu ulogu. Kako bi došli na vlast u Kini, komunisti će se veoma zadužiti kod Staljina i Sjeverne Koreje. SSSR će ih snabdijevati oružjem, dok će mnogo Korejanaca pristupiti kineskim komunistima, što će biti dobro i za DNR Koreju jer kada rat krene ona će imati borbeno iskusne trupe, a pored toga zadužila je novi kineski režim.

Kineski utjecaj na pripreme za rat bio je unazađen i činjenicom da Mao i Staljin nisu bili u najboljim odnosima. Iako su pripadali istoj ideologiji – komunizmu, i imali zajedničkog neprijatelja – SAD, Mao i Staljin su imali drugačije ciljeve i put. Komunistička partija Kine i Mao Zedong došli su na vlast potpomognuti sredstvima SSSR-a, ali prema Staljinovom viđenju Kina je bila samo još jedna država koja je trebala postojati zbog zaštite SSSR-a, što nije odgovaralo kineskim komunistima i Staljin je otpočetak sumnjao u njihovu odanost. Pored toga, Mao i Staljin su imali drugačija viđenja revolucije: kod Staljina revoluciju je trebalo nositi urbano stanovništvo, dok je kod Mao Zedonga, iz razumnih razloga, revoluciju trebao nositi ruralni proletarijat – Kina je većinom bila poljoprivredna zemlja koja je ovisila o ruralnoj populaciji (Goncharov 1993).

Na početku kineskog građanskog rata nacionalni pokret je imao prednost zbog američke pomoći, ali jače uključivanje SSSR-a dovodi komuniste do pobjede. Nova vlada bila je osjetljiva na vanjske sile koje su željele utjecati na događaje u Kini, a posebno ih je zabrinjavao američki utjecaj i oživljavanje Japana (Jian 1992).

Narodna Republika Kina službeno je uspostavljena 1. listopada 1949. i dan nakon toga pokrenuti su diplomatski odnosi sa SSSR-om. Međutim, nova vlada se nije željela izolirati i bila je otvorena za diplomatske odnose sa svim državama, što nije odgovaralo Staljinu (Jian 1992). Nova vlada je bila otvorena za suradnju s SAD-om, ali u isto vrijeme skeptična zbog pritiska iz SSSR-a i činjenice da je SAD podržavao nacionalni pokret tijekom građanskog rata. Komunistička partija bila je na raskrsnici: morala se opredijeliti za SSSR ili SAD. Pod pritiskom Mao Zedonga prozapadnjački

⁶ *Japan-China joint history research report*, http://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/china/pdfs/jcjhrr_mch_en1.pdf (pristupljeno 10. srpnja 2014).

glasovi u partiji su ugušeni i Kina se potpuno okrenula SSSR-u. Kako bi osigurali stabilnu vladu, kineski komunisti su se morali udružiti sa zemljama komunističkog predznaka pa nastaje kinesko-sovjetski savez (Malkasian 2001).

Pored toga, Mao Zedonga je brinula moguća intervencija SAD-a u Kini. Situacija između Kine i SSSR-a nije bila idealna jer je američka propaganda imala velik utjecaj namećući ideju da je Kina još jedna komunistička država podčinjena SSSR-u.

Kao što je navedeno, Kina nije mogla sudjelovati u pripremama za rat, ali će se njezin značaj pokazati tijekom rata. SSSR nije želio da njegova vojska dođe u kontakt s trupama SAD-a ili UN-a pa su većinu personala povukli iz DNR Koreje, a Kini će biti ostavljena obrana Sjeverne Koreje. Zbog dosta elemenata koji su išli u korist komunističkom bloku, oni su bili uvjereni da rat neće dugo trajati i da će sjevernokorejska vojska biti dovoljna za laku pobjedu. Situacija na poluotoku u početku rata je izgledala tako, sjevernokorejske snage su imale mnogo uspjeha u početnim fazama sukoba. Ulazak UN-a i SAD-a na strani Republike Koreje donio je velike probleme komunistima jer su SAD i UN dobro organiziranim napadima ugušili napade sjevernokorejskih snaga i gotovo došli do Pyongyanga. Ulazak SAD-a u rat zabrinuo je kineske komuniste s ideološke i sigurnosne strane pa 25. listopada 1950. kineske trupe ulaze u Koreju i odbijaju SAD iza 38. paralele. Ulaskom u Korejski rat, Kina se inicira kao vojno globalna sila i udovoljava zahtjevima SSSR-a za većom prisutnošću u korejskom problemu (Malkasian 2001).

6. REPUBLIKA KOREJA

Republika Koreja nastala je podjelom Korejskog poluotoka po 38. paraleli. Za glavni grad odabran je Seul, grad s najvećim brojem stanovnika na poluotoku.

Republika Koreja je bila pod administrativnim nadzorom SAD-a, a s vremenom je trebala prijeći u nadležnost UN-a. Američke snage kasnile su mjesec dana za SSSR-om u dolasku na Korejski poluotok pa je DNR Koreja imala prednost. Nadzor SAD-a trajao je tri godine uz podršku Korejske demokratske partije, a tek 1948. službeno je formirana Republika Koreja (Lew 2000).

Republika Koreja nije priznala DNR Koreju i za vrijeme američke administracije zabranjen je rad komunističkoj partiji koja se predstavljala kao stranka koja vodi brigu o domaćim interesima. Stranke i ličnosti koje je favorizirao SAD vršile su veliku političku segregaciju, posebno prema komunistički orijentiranim osobama, što je velikim dijelom oslikavalo i tadašnje emocije Washingtona (Lew 2000). Kairskom i Potsdamskom deklaracijom sve velike sile Koreji su obećale neovisnost, ali definitivan plan nikad nije predstavljen. Južnokorejski lideri nisu podržavali okupaciju države jer su to smatrali novim kolonijalizmom. Nacionalni pokreti u Republici Koreji bili su jaki i lobirali su da se odmah cijelom poluotoku dodijeli neovisnost. SAD je za vrijeme trogodišnje uprave to pokušavao nekoliko puta, međutim, SSSR nije dopuštao takvo ujedinjenje. Koreji su svi pregovori propali, posebno zbog činjenice

da se SAD i SSSR nisu mogli dogovoriti koja će politička frakcija sudjelovati u tim pregovorima (Lew 2000).

Izbori u Republici Koreji održani su u svibnju 1948. i formiran je parlament. Ustav je usvojen u srpnju i izabran je prvi predsjednik države, Syngman Rhee. Službeno je Republika Koreja proglašena 15. kolovoza 1948., a nekoliko mjeseci poslije priznao ju je UN i institucije su počele preuzimati neke administrativne funkcije od UN-a. SAD priznaje Republiku Koreju početkom 1949., a sredinom 1949. povlači svoje trupe iz nje. Syngman Rhee je bio veliki favorit SAD-a, gdje je i proveo svoje izgnanstvo. Povlačenje SAD-a bilo je kobno za Južnu Koreju jer ni UN ni vlada nisu imali načina za upravljanje i kontrolu zemlje, posebno zbog toga što je DNR Koreja konstantno potkopavala njihov autoritet. Porasle su tenzije, posebno na liniji razgraničenja na 38. paraleli. Južnokorejska vojska imala je 100.000 neuvježbanih i neiskusnih vojnika koji nisu mogli kontrolirati ratnu granicu, a još manje civilne revolte. U tim uvjetima, sjevernokorejskim infiltrantima bilo je lako ulaziti u Republiku Koreju. Nova vlada, a posebno predsjednik Syngman Rhee, bio je veoma antikomunistički nastrojen zbog čega mu je porasla nepopularnost i u Republici Koreji, dok ga je vlada DNR Koreje optužila za izdaju i američku špijunažu.⁷

Navedena situacija eskalirat će u neke od najkrvavijih događaja u južnokorejskoj povijesti. Civilni nemiri stvorit će velike probleme. SAD je postigao dogovor s južnokorejskim predsjednikom o ustupanju oružja u zamjenu za kontrolu partizanskog i komunističkog pokreta. Republika Koreja je angažirala policiju i vojsku u cilju suzbijanja širenja boljševizma.

Jedan od najvećih zločina bio je pokolj na otoku Jejuu. Otok Jeju je specifičan – dio je Koreje, ali nije povezan s Korejskim poluotokom, pa su njegovi stanovnici imali osjećaj veće autonomije. Pokolj je počeo tako što je skupina boljševičkih partizana napala policijsku postaju i ubila popularnog političara koji je pripadao desnoj političkoj struji (Kim 2009). Vlada je reagirala nespretno i poslala malo policajaca da umiri situaciju, što je izazvalo još veći revolt. Potom se vlada okreće nekim gerilskim trupama političkih frakcija i vojsci, gdje revolt izlazi iz civilne domene i vojska preuzima potpunu kontrolu. Ovu operaciju su vodili američki oficiri. Ulazak vojske i gerilskih trupa donio je strašan zločin, prema službenim podacima bilo je 15.000 žrtava (1948. Jeju je imao 28.000 stanovnika). Dio žrtava nisu bili otočani, nego partizanski infiltratori koje je poslala Sjeverna Koreja. Prema službenim podacima, ovaj pokolj je pogodio svako kućanstvo na otoku (Kim 2009).

DNR Koreja je iskoristila ovu situaciju i objavila rat Republici Koreji pod izgovorom zaštite stanovništva i nezavisnosti Koreje od stranih napadača. Sjevernokorejska vojska je u munjevitom napadu potukla južnokorejske trupe koje su bile daleko lošije pripremljene i s lošijom opremom, naoružanjem i tehnologijom.

Suma situacije je da je svima u Republici Koreji bilo jasno da se ne mogu samostalno obraniti. Država koja je nastala u kaotičnoj sredini, gdje joj je od početka prijeto uništenje, ponašala se nerazumno tražeći od UN-a određene uvjete koji su joj u tom trenutku odmgli. Najveću odgovornost za stanje u Republici Koreji prije

⁷ Syngman Rhee (2008) Encyclopedia Britannica.

i za vrijeme rata snosi američka politika prema Republici Koreji, jer je njihov pristup bio izrazito blag – nisu su se prihvatili uloge koju su imali, a nisu ni prijatnju komunističkog bloka shvatili ozbiljno.

7. DNR KOREJA

Sjeverna Koreja je pred kraj Drugog svjetskog rata pala pod utjecaj SSSR-a. Nakon nekoliko godina sovjetske uprave, 1948. stvorena je Demokratska Narodna Republika Koreja. SSSR se odlučuje na osnivanje DNR Koreje jer u tom trenutku nije bilo moguće prisvojiti cijeli poluotok a da se ne uđe u direktan sukob s SAD-om. Prvi premijer bio je Kim Il Sung, dugogodišnji Staljinov suradnik. On je savršeno odgovarao sovjetskim planovima: bio je izrazito agresivan, ambiciozan i prokomunistički orijentiran. Njegov dolazak na vlast rezultirao je daleko agresivnijim pristupom DNR Koreji.

Kimov odnos sa Staljinom, i činjenica da se mnogo Korejanaca borilo u kineskom građanskom ratu na strani komunista, davala je komunističkoj političkoj eliti u DNR Koreji veliku podršku i uporište.⁸ Kim Il Sung i Staljin imali su identičnu viziju Korejskog poluotoka, štoviše Kim je bio agresivniji od Staljina.

Kim Il Sung je od 5. do 7. ožujka 1949. boravio u Moskvi kako bi ubrzao datum napada na Južnu Koreju. Na sastancima sa Staljinom objasnio je da su incidenti na granici sve češći i da su južnokorejske i američke snage veoma slabe, a tražio je i da SSSR pomogne DNR Koreji u razvijanju mornarice. To je prvi sastanak na kojem je Kim Il Sung tražio Staljinovo odobrenje za napad. Staljin ga je odbio navodeći tri razloga:

- sjevernokorejska vojska još nije toliko nadmoćna da bi invazija prošla bez problema,
- SSSR se ne želi direktno sukobiti s američkim trupama i direktno prekršiti sporazum o 38. paraleli, i
- na poluotoku je značajan broj američkih trupa (Ohn Chang-II 2010).

Staljin je ostavio otvoren prostor za napad, uvjeravajući Kim Il Sunga da uvjeti nisu povoljni i da im treba izgovor za napad, tj. kontra strana treba napasti prva, a Staljin je bio uvjeren da će se to i dogoditi. Kim Il Sung je svaku promjenu na međunarodnoj sceni, koja je išla u korist SSSR-a, koristio da vrši pritisak na Staljina. Sovjetsko uspješno testiranje atomske bombe i odluka Amerikanaca o povlačenju navela ga je da ponovno pita Staljina, ali je opet odbijen, Staljin nije bio uvjeren u dominantnu pobjedu DNR Koreje.

Kim Il Sung je kontrolirao Sjevernu Koreju i u vojnom i civilnom aspektu. Osobe koje nisu pripadale njegovoj struji bile su protjerane ili zatvorene, a loše stanje u Južnoj Koreji savršeno je koristio za svoje ciljeve. Većina industrije bila je na sjeveru pa je s ekonomskog stanovišta imao prednost (Ohn Chang-II 2010).

⁸ *Kim Il Sung: Condensed Biography* (2001) <http://www.korea-dpr.com/lib/4001.pdf>.

Staljin je bio daleko realističniji o mogućnostima DNR Koreje od Kim Il Sunga. Pred kraj 1948. sjevernokorejska vlada je apelirala da obje sile povuku svoje snage s poluotoka. SSSR je jedva dočekaov ovakav razvoj – njegove vojne snage nisu bile potrebne u DNR Koreji jer je sjever imao dobru vojsku, a nisu željeli ni kontakt s SAD-om. Sovjetska vlada je obavijestila SAD o povlačenju svojih snaga i apelirala da i oni učine isto, te da se sudbina Koreje prepusti Korejancima. Pouzdajući se u dogovor o 38. paraleli, ni Amerikanci nisu imali osobite želje za ostankom pa su je 1949. i oni napustili (Ohn Chang-Il 2010).

Priprema i realizacija plana počela je dolaziti na svoje mjesto: Kim Il Sunga su dijelili mjeseci i Staljinovo odobrenje za napad na Republiku Koreju. Krajem 1949. i početkom 1950. komunističke pripreme i djelovanje počelo je davati rezultate: uspješan test atomske bombe, američko povlačenje, socijalni nemiri u Republici Koreji i pobjeda komunista u Kini, prema Kimovom mišljenju, stvorili su najbolje uvjete za napad. Međutim, on je Staljina smatrao vrhovnim autoritetom i nije želio ništa učiniti bez njegovog odobrenja. Početkom 1950. Kim Il Sung dobiva poruku iz Moskve da osigura kinesku vojnu pomoć. U ožujku i travnju 1950. u Moskvi su održani trilateralni sastanci Staljina, Mao Zedonga i Kim Il Sunga i osigurana je kineska pomoć u slučaju potrebe (Weathersby 1993).

Pred napad je DNR Koreja imala 110.000 veoma iskusnih vojnika koji su ratovali u Kini i koji su bili opremljeni sovjetskim oružjem (Weathersby 1993). Osnivanje DNR Koreje je za SSSR predstavljalo paralelu osnivanju Istočne Njemačke, države koja će potpuno ovisiti o njima i biti u cijelosti podređena interesima SSSR-a. DNR Koreja je pred naletom nove vlade i sovjetske propagande uvučena u rat koji će ostaviti katastrofalne posljedice, prvenstveno u pogledu civilnih i vojnih žrtava, ali i gotovo ugušenog industrijskog pogona.

8. TIJEK RATA

DNR Koreja je napala Republiku Koreja u noći s 24. na 25. lipnja 1950. pod izgovorom da su južnokorejske trupe prve izvršile napad. Prvi sukob je bio na lokaciji Ongjin (Chǒngjin), nakon čega je uslijedio napad sjevernokorejskih trupa duž cijele 38. paralele.

Južnokorejska vojska doživjela je kolaps: pozicije i strateški značajna mjesta padali su jedno za drugim i kompletna vojska bila je u rasulu. Sjevernokorejske snage su već 28. lipnja bile kod Seula i grad je evakuiran isti dan. Grad se branio, ali otpor je bio uzaludan i Seul je pao isti dan.

Iz odmazde ili zbog pokušaja da se spriječi daljnja komunistička infiltracija, južnokorejski predsjednik Syngman Rhee je naredio da se pogube pripadnici komunističkog pokreta, što je danas poznato kao pokolj Bodo lige (Cumings 2010). U pet dana su južnokorejske snage desetkovane i ostatak teritorija je potpao pod stratešku kontrolu UN-a. Američko uključivanje u rat bilo je usporeno zbog administrativnih i logističkih problema pa su prvi kontakti sa sjevernokorejskim trupama ostvareni

u bici kod Osana, gdje je malobrojna američka vojska bila poražena. Amerikanci su pružali strateški otpor koji će im omogućiti da uspostave sigurnu zonu u Pusanu, gdje će odigrati najznačajnija bitka Korejskog rata. Obrana sigurne zone Pusan trajala je tijekom kolovoza i rujna 1950., kada su se južnokorejske, američke i jedinice UN-a uz velike žrtve uspjele obraniti i okrenuti tijekom rata u svoju korist. Sljedeća borba bila je pomorska akcija kod Incheona, koja je pokrenula val ofanzivnog djelovanja te je za nekoliko tjedana Seul bio oslobođen (Cumings 2010).

Nakon oslobađanja Republike Koreje, američke trupe dobile su naredbu da pređu 38. paralelu i nastave napredovati, ali da budu oprezne kod graničnih zona s Kinom. Već 19. listopada 1950. glavni grad DNR Koreje Pyongyang je zauzet, a sjevernokorejska vojska je u totalnom rasulu i pred porazom. Amerikanci su imali informacije o kineskim trupama blizu granice s Korejom i da postoje velike šanse za kineski ulazak u rat. Već 25. listopada 1950. počinje kineska ofanziva uz zračnu podršku SSSR-a. Kineski ulazak u sukob osigurao je preživljavanje DNR Koreje. Nakon nekoliko kineskih pobjeda stvari su se vratile na početak i linija razgraničenja je ponovno postala 38. paralela (Cumings 2010).

Od 1951. do 1953. Korejski rat je bio u stanju neprijateljstava i razmjene vatre, ali napredak vojske ili neke ozbiljnije akcije neće se dogoditi. Ugovor o prekidu vatre potpisale su 27. srpnja 1953. Kina, UN i DNR Koreja, 38. paralela je postala granica i time je zaključen Korejski rat. Ovaj je sukob napravio šablonu za sukobe do kojih će doći tijekom hladnog rata. Što se vojnog djelovanja tiče, nijedna strana nije dobila ono što je htjela, a trajni mir između dvije Koreje nikada nije postignut.

9. POSTRATNA SITUACIJA NA KOREJSKOM POLUOTOKU

Nakon potpisivanja sporazuma o prekidu vatre, korejski problem se nije pomakao s te točke. Sporazum o prekidu vatre uključivao je neutralnu komisiju za nadzor (Neutral Nations Supervisory Commission). Komisija, kao i većina sistema u to vrijeme, bila je polarna. UN je predložio Švedsku i Švicarsku, dok je Kina predložila Čehoslovačku i Poljsku. Svrha komisije je da nadzire ispunjavanje sporazuma o prekidu vatre (US Arms Control and Disarmament Agency, 21. VIII. 1970).

Situacija na Korejskom poluotoku uvijek je bila pod „budnim okom“ sjevernokorejskog režima. Motiviran pobjedama komunista u Aziji, sjevernokorejski režim je 1975. tražio pomoć i zeleno svjetlo za napad na Južnu Koreju, ali ovaj put od Kine. Kim Il Sungov zahtjev je odbijen.⁹

Sjevernokorejski režim nikada nije prihvatio Republiku Koreju. Od sporazuma o prekidu vatre 1953. nije ostvaren napredak da se napravi mirovni ugovor. S druge strane, DNR Koreja se nije usudila na invaziju, pretežno su to pogranični incidenti koji najčešće ne rezultiraju većim potezima. Budući da je Sjeverna Koreja jedna od najizoliranijih država, u kojoj se teško dolazi do informacija, razlozi tih napada nisu poznati, ali pretpostavke međunarodnih eksperata su da režim proizvodi incidente

⁹ Wilson Center, 22. listopada 2008. www.wilsoncenter.org.

svaki put kada mu je potrebno da se učvrsti na vlasti ili da skrene pozornost s teške ekonomske situacije u zemlji.

Sjevernokorejski nuklearni program velik je izazov za međunarodnu zajednicu jer svaki put kada im je potrebno olakšanje sankcija, ili pomoć u hrani, režim napravi nuklearni pokus (French 2007). Predsjednika Kim Jong Ila naslijedio je njegov sin Kim Jong Un, koji ponovno kreće s ekstremnim ponašanjem i retorikom. Kako bi osigurao svoju vladavinu, Kim Jong Un je uklonio sve moguće neprijatelje i 2013. objavio da je DNR Koreja u stanju ratne pripravnosti (Chang-Won, 2014). S druge strane, Republika Koreja je pod protekcijom UN-a postala jedna od najrazvijenijih država na svijetu; demokratska, s visokim životnim standardom i jakom ekonomijom. Ta velika razlika između dvije zemlje nastala je zbog toga što se Južna Koreja slobodno razvijala, dok je Sjeverna Koreja ostala talac komunističkog režima.

Nakon Staljinove smrti 1953. i SSSR se počeo udaljavati od Sjeverne Koreje, što rezultira time da Kina preuzima brigu o njima. Nakon Staljinove smrti dolazi do prekida vatre na Korejskom poluotoku. Kina je jedina sila koja na međunarodnoj sceni omogućava preživljavanje komunističkog režima u Sjevernoj Koreji. DNR Koreja je bitna za Kinu zbog regionalnog rivalstva s Japanom. S jedne strane su Kina i DNR Koreja, a s druge strane Republika Koreja, Japan i SAD. Velike su šanse da sjevernokorejski režim još dugo preživi zbog pomoći Kine i velike represije koju vrši nad stanovništvom.

ZAKLJUČAK

Problem Korejskog poluotoka nije moguće definirati jednim faktorom. Ne postoji samo jedan razlog početka Korejskog rata i trenutne situacije na poluotoku, nego se radi o spletu okolnosti na međunarodnoj sceni i osobama koje su bile na čelu država involviranih u ovaj sukob. Razlozi Korejskog rata i trenutne situacije su regionalne, lokalne i globalne prirode. Tenzije između SAD-a i SSSR-a su počele još u Prvom svjetskom ratu i do kraja Drugog svjetskog rata nije bilo pozitivnih promjena. Porazom Njemačke ove su dvije sile izgubile zajednički cilj.

Korejski rat je bio uvod u hladni rat i postavio je presedan na koji način će se hladni rat voditi. SAD i SSSR bili su previše različiti ideološki, politički, kulturno i prema životnom standardu a da bi našli zajednički jezik. Jedan drugome su konstantno davali osjećaj straha pa su društveni sukobi samo pojačavali tenzije i međusobno ih udaljavali.

Pogrešne procjene reakcija s obje strane davale su im lažno samopouzdanje. SSSR je smatrao da je američka vojska na poluotoku slaba i da neće htjeti biti uključena u novi konflikt, dok je SAD imao puno blaži pristup korejskom pitanju i svim je silama nastojao prebaciti odgovornost na UN.

Pored globalnih, i individualni faktori dosta su utjecali na korejsko pitanje. Churchill i Roosevelt, s kojima je Staljin surađivao, nisu više bili tu. Churchill poslije Drugog svjetskog rata gubi na izborima u Velikoj Britaniji, a američki predsjednik Roosevelt

umire. Tako jedina dva lidera koja su imala uspjeha u dogovorima sa Staljinom nisu više bila prisutna u međunarodnoj politici.

Staljin je bio skeptičan prema zapadnim zemljama čak i onda kada su mu najviše pomagale. Zbog komunističke ideologije i potrebe za dobrim odnosima sa SSSR-om, Mao Zedong i Kim Il Sung razvili su iste osjećaje prema zapadnim zemljama. U tim okolnostima oni su koristili sva moguća sredstva da osiguraju granice svojih država od invazije, dok je s druge strane novi američki predsjednik Truman tražio nešto čime bi učvrstio svoju poziciju u SAD-u, te je tako svojom doktrinom stvorio još veći antagonizam između dva saveza.

UN kao nova međunarodna organizacija nije mogao kontrolirati zbivanja u Koreji. Kina je bila odlučujući faktor, a da bi osigurao svoje granice od američkog utjecaja njihov komunistički režim uključio se u rat i spasio DNR Koreju od nestanka. Međutim, da se kojim slučajem Kina nije uključila, velike su šanse da bi postojala samo jedna Koreja jer je SSSR već naglasio da neće sudjelovati u borbama. SAD i SSSR su željeli izbjeći globalni sukob ubrzo nakon Drugog svjetskog rata, ali nisu mogli popustiti pred izazovima koje su pružali jedan drugom, tako da je način ratovanja u kojem je jedna sila direktno uključena, dok druga vuče konce iz pozadine, bio savršen za taj period jer se uvijek moglo reći da se ratuje, a u isto vrijeme negirati sukob.

Korejsko pitanje je aktualno od samih početaka pa sve do danas, a Korejski poluotok predstavlja samo teritorij na kojem su se sukobili SAD i SSSR.

LITERATURA

- Appleman, Roy (1992) *South to the Naktong, North to the Yalu*. Center of Military History US Army.
- Chang-Won, Lim (2013) *North Korea Confirms End of War Armistic*. Live Mint. Dostupno na http://www.livemint.com/Politics/Xklq06llv1514nncVRcuXM/North-Korea-confirms-end-of-war-armistice.html?ref=also_read
- Cumings, Bruce (2010) *The Korean War: A History*. Modern Library.
- Fehrenbach, Theodore (1999) *This Kind of War*. E-reads publication.
- French, Paul (2007) *North Korea: The Paranoid Peninsula*. Zed Books.
- Goncharov, Sergei (1993) *Uncertain Partners: Stalin, Mao and the Korean War*. Stanford University Press.
- Halberstam, David (2007) *The Coldest Winter: America and the Korean War*. Hyperion.
- Japan-China joint history research report* (2011) Modern and Contemporary History, 1. sv. http://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/china/pdfs/jcjhrr_mch_en1.pdf.
- Jian, Chen (1992) The Sino - Soviet alliance and China's entry into the Korean War. State University of New York at Geneseo. Dostupno na <http://wilsoncenter.org/sites/default/files/ACFAE7.pdf>

- Kim, Hunjoon (2009) Seeking Truth after 50 Years: The National Committee for Investigation of the Truth about the Jeju 4.3 Events. *The International Journal of Transitional Justice*, 3. sv., 406–423. www.oxfordjournals.org/page/3661/5.
- Kim Il Sung: *Condensed Biography* (2001) Foreign Languages Publishing House. <http://www.korea-dpr.com/lib/4001.pdf>.
- Levering, Ralph (2001) *Debating the Origins of the Cold War: American and Russian Perspectives*. Rowan and Littlefield Publisher.
- Lew, Young Ick (2000) *Brief History of Korea*. The Korean Society.
- Malkasian, Carter (2001) *The Korean War 1950–1953*. Osprey Publishing. North Atlantic Treaty. www.nato.int.
- Ohn Chang-II (2010) Causes of the Korean War, 1950–1953. *International Journal of Korean Studies*, XIV. sv., br. 2.
- Stone, David (2012) *Russian Civil War*. Blackwell Publishing Ltd.
- Strachan, Hew (2003) *The First World War*. Penguin Books.
- Stueck, William (1995) *The Korean War*. Princeton University Press.
- Syngman Rhee (2008) Encyclopedia Britannica. <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/501064/Syngman-Rhee>.
- Taylor, A. J. P. (1961) *The Origins of the Second World War*. http://www.jrbooksonline.com/PDF_Books/Origins_Second_World_War.pdf.
- United Nations. www.un.org/.
- Varhola, Michael (2000) *Fire & Ice: The Korean War, 1950–1953*. Da Capo Press.
- Weathersby, Kathryn (1993) *Soviet Aims in Korea and Origins of the Korean War, 1945–1950: New Evidence From the Russian Archives*. Woodrow Wilson International Center for Scholars. http://www.wilsoncenter.org/sites/default/files/Working_Paper_8.pdf.
- Weiner, Tim (2012) *Enemies A History of the FBI*. Random House.
- Wilson Center. www.wilsoncenter.org.

KOREAN WAR (1950–1953): CONFLICT WITH THE LONG TERM CONSEQUENCES

Emir Šabanić

SUMMARY

War, differences and tensions between Democratic People's Republic of Korea and Republic of Korea have origins in Korean War. Paper will analyze and determine what are the factors that shaped the current look of Korean peninsula. It will also review what are the external forces that have influenced developments in Korean peninsula and created divisions between same people. Also what kind of consequences did Korean War left on the region and focus on the influence of the Cold War?

Key words: communism, Truman's doctrine, Democratic People's Republic of Korea, Republic of Korea, World War II, Ideology, 38th parallel.